

Yanomama Kahikiã Turu

nomeru 7

Papiu

Dezembro - 2003

YANOMAMA YAMAKI URIHIPËHA HOXIMI KUA KÛPRARIOWEI THÃ TURU

.....
 • Napë haromatima a ha nomarim napë kama pë .....
 • jornalpëha thã turuprarim Yanomama yamakia .....
 • ai thë pë kirirarioma, napë pëni mohoti yamakii .....
 • hima kōoma yarohe yamakã yahatuo kōomahe. ....
 .....

Awei napë pëni Yanomama yamakã komi hoximi hima kōomahe, hapa tēhē Yanomama yamakã napë pë yahatuo parioma. Hericoptero aha pioto axo mercanico axo kōpë pihi kãyo kea ha parim, kua yaro hapa tēhē napë pë yahatuo pariowei jornal yama a komi prauku taahikio parioma. Thã makii, hei thë ka kii tēhē kihamã Arathau thëri pëxo Parafuri Apinasikã thëri pëxo thë pë niayopëha ai napë haromatima a kuowei thã aha hoximi thë kua kōprarioma yaro, kihimã kama napë thë pë cidadepëhamã haromatima a waximi ha taarimã thã tēhē ai napë pëni Yanomama yamakã nohima taamaawihii thë pëni komi Yanomama yamakã hoximi hima mahio kōomahe. Ai Yanomama yamakã napë pë yahatuowei yama pëã hiripraimi xoaimi makii, kami ai Yanomama yamakã pihi moyamowei yamakã noa rurupuu xi waripru yarohe, kihamã kama thë pë cidadepëhamã thë pë yai hixio mahi kōo. Hapai naha thë pë pihi kuu yaro Yanomama thë pë yami mahi makii, kami napë yamakã hoximi thë thã xi waripru tokohe, kami napë yamakã moka pëowei yamakã arayu tēhē yamakã niaimihe, haromatima pë mokapë mii yaro Yanomama thë pë waithiri puo kua yaro kami yamakã mokapë mahiowei yamakã Yanomama yama thë pë waithiri taapihio, naha thë pë pihi kua mahi tuu makii, ai napë patamotima pëni Yanomama yamakã noamã prapãrëo yarohe thë pë waithiriowei thë pë pihi yai asimoa mahipru, hapai naha cidadehamã thë pë pihi kuu yaro Yanomama thë pë ka kii Yanomama thë pë kuaimi, napë thë pë kutayonã mokawapë niãhe. Naha thë pë waithiriowei thë pë pihi ha kura thë pëni mii huu mahio makii napë pata pëni Yanomama yamakã noamaawihii pëni thë pë wasua kōrema yarohe, hei tēhē kihamã cidade de Boa Vista ahamã komi napë pë yai pata hixio mahi, naha thë kua yaro hei tēhē Yanomama yamakã komi hamã napë pë noa motamu mahia komi Yanomama yamakã mohoti hima mahiahe. Haromatima a noma mahia kōrayoma yaro, hapai naha thë pë kuu: awei, Yanomama thë pë ka kii yarima pë kutayonã thë pë mohoti, yokoxi pë, paxo pë, ara pë, werehe pë, iro pë, yaro pë kutayonã thë pë mohoti yaro pëni wamotima thë pë waria ka kuawihinaha thë pë kua, naha napë pë kuu mahi.

Kua yaro hoximi wama thë thoiwei wamakini napë pë yahatuwei wama pë ã hiripraimi xoaimi, *animais* yamakãha hirahe Boa Vista thëri thë përi. Kua yaro kami yanini napë pë yahatuwei ya thã hirirema yaro hei ipa *jornal*/ya noa wëyëmoma pihoma yaro ya a thaprarema, komi Yanomama wamakipihia xaariprama yaro hei wama thë xaari taari. Awei, kaho Parafuri wamakini ayu xi waripru yaro napë haromatima wama pë niyapra haro yaro thë hoximi mahi. Thë napë haromatima përi kami Yanomama yamakiharoma paxiowi wama pë niyapra tēhē thë totihimi, kaho Yanomama yama wamakiyei niayu tēhē thë xa totihi. Napë haromatima wama pë niya haroapra yaro napë pë moka pëowei ri yamakãha tēpra makihia patamotima përi thë pë moka pëowei thë pë wasupra yarohe yamakini hē asiprahe, yakima napë patamotima përi yamakino waxu tari tēhē yamakini ohotamahe. Kaho Parafuri wamakimoyamiki, napë haromatima wama pë xëaprama haro ri mai, napë haromatima wama pë xëapra haro yaro yamakino ohotamapuhe, paxo yamakãha hirahe.

Kama napë përi kami Yanomama yamakiria haromawihia napë pë xëapra yarohe thë pë pihia waya piyëku yaro yamakino wai taropë ohotamapuhe kaho Parafuri wamakini ayu xi waripru yaro. Napë wama pë xëapra haroari napë xuhuti pëha yamakino rurupu, kaho Parafuri wamakixëyu maproimi yaro napë haromatima wama pë xë no mai. Kaho Parafuri wamakini wamare kanasi taari, napë wama pë xëapra kutayoni jornal ya a thaprarema.

Alfredo Himotono Yanomama thã turu

.....

• Awei, ai Yanomama yamaki pihia xuhurimu napë eha Arathauha napë a xëprarema yarohe
 • ai Yanomama yamakixuhuri mahi. Urihipë makihia Arathauha thë pë mohoti, ya pihia kuu
 • mahi. Jornal ya a thaprarema, ya pihia xuhurimu yaro, ya kiama, ya horemoimi, ya pata
 • xuhuri. Yanomama haromatima pë yaro yamakikomihia xuhuri. Uti naha thë pë pihia kuma?
 • Moka a hoximi. Yanomama wamakimamo yai xatio, napë wama pë xë no mai, mamoyai
 • xatio tēhē thë yai totihia mahi. Napë a xëprari tēhē thë hoximi mahi, ya pihia kuu yaro
 • ya thë xëprarema. Yanomama yamakihuhuru kuwa, wamakipihia kuu maama yaro ya
 • xuhuri. Kama napë përi Yanomama yamakimamo nēhē pree xatipuyu xario, Yanomama
 • yamakimamo xatio, kama napë pë mamopree xatio. Enaha thë yai kua makure
 • Arathauha thë hoximi. Yanomama ai, yamakipihia kuu mahi yaro yamakixuhuri mahi ai
 • xomi napë pë yaro haromatima pë paxio yamakipihia kuu mahi. Thë kutayoni wamakipihia
 • kuu Arathauha kuwë yaro.

José Yanomama Herapi thëri thã turu

.....